

Metodika CIA (Corruption Impact Assessment)

I. V rámci zhodnocení korupčních rizik (CIA) je vhodné posoudit, zda navrhovaný právní předpis naplňuje například tato kritéria:

1. Přiměřenost

- a) zda je předmětný návrh svým rozsahem přiměřený množině vztahů, které má upravovat,
- b) zda předpis neúměrně nerozšiřuje kompetence orgánů veřejné správy.

2. Efektivita

- a) zda existují možnosti efektivní implementace regulací stanovených předpisem,
- b) zda je veřejná správa schopna plošně kontrolovat a vynucovat dodržování dané regulace.

3. Odpovědnost

- a) zda je z návrhu zřejmé, který orgán je kompetentní v dané věci rozhodovat,
- b) zda nedochází k nadměrnému soustředění pravomocí u jednoho obtížně kontrolovatelného orgánu nebo jeho části,
- c) nebo naopak, zda nedochází k neodůvodněnému a neurčitěmu rozdělení pravomocí mezi vyšší počet osob,
- d) zda lze jednoznačně určit osobu zodpovědnou za konkrétní rozhodnutí.

4. Opravné prostředky

- a) zda existuje možnost účinné obrany proti nesprávnému postupu orgánu veřejné správy již v průběhu řízení,
- b) zda existuje proti rozhodnutí orgánu veřejné správy řádný opravný prostředek a zda předpis vyžaduje prokazatelné poučení adresáta úkonu o možnosti podat opravný prostředek.

5. Kontrolní mechanismy

- a) zda navrhovaný předpis dostatečně konkrétně a srozumitelně nastavuje systém odpovědnosti jednotlivých účastníků,

- b) zda předpis nastavuje nebo již prokazatelně existují funkční systémy vlastní kontroly a přezkoumávání rozhodnutí přijímaných podle daného předpisu, včetně nezbytného a funkčního sankčního mechanismu.

II. Jednotlivým kritériím je v rámci zhodnocení zapotřebí přikládat odpovídající váhu, a to v závislosti na specifických podmínkách vyplývajících z charakteru korupčních příležitostí v oblastech upravených předpisem.

1. Poptávková stránka

- a) počet subjektů nebo stupňů, které v rámci orgánu o dané věci rozhodují,
- b) zda je veřejně známo nebo lze předem zjistit, která úřední osoba je odpovědná za rozhodnutí,
- c) zda lze jednoznačně identifikovat, na základě jakých podkladů je rozhodnutí vydáváno,
- d) jak často se o dané věci rozhoduje,
- e) zda vyžaduje předmětná agenda pro rozhodování, přezkum rozhodnutí, resp. kontrolu výkonu veřejné správy v dané oblasti specifické odborné znalosti.

2. Nabídková stránka

- a) počet subjektů, kterým vzniknou přijetím předpisu náklady, nové povinnosti nebo omezení a jak jsou tyto změny velké,
- b) charakteristika dotčených subjektů z hlediska jejich vyjednávací síly,
- c) profesionalita a kompaktnost dané zájmové skupiny,
- d) známé postoje členů zájmové skupiny ke korupci (etické kodexy vs. korupční kauzy),
- e) vázanost dotčených subjektů nebo jejich skupin na stát a veřejné instituce (např. závislost na získávání veřejných zakázek),
- f) míra transparency dotčených subjektů (např. off-shore společnosti, akcie na majitele, cirkulární holdingy atp.).

III. Transparence a otevřená data

- a) zda má navrhovaný předpis vliv na dostupnost informací (dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů),
- b) zda jsou zveřejňovány údaje o dané problematice a v jakém rozsahu (celý proces/agenda nebo jen část),
- c) zda se údaje zveřejňují předem, průběžně nebo následně,
- d) zda je předem jasně stanoveno, které údaje se nezveřejňují a proč; zda je určeno, kdo a s jakou frekvencí kontroluje důvodnost těchto omezení,
- e) zda odpovídá systém zveřejňování údajů nějakému u nás již zavedenému a odzkoušenému či osvědčenému zahraničnímu modelu nebo doporučení orgánů EU či jiných relevantních nadnárodních institucí,
- f) zda jsou údaje zveřejňovány způsobem umožňujícím dálkový přístup, jak komplikované je efektivní vyhledávání ve zveřejněných datech a stahování dat (např. neodůvodněná nutnost předchozí registrace, uhrazení poplatků za zřízení přístupu apod.),
- g) zda jsou údaje zveřejňovány ve formátech otevřených dat, s nimiž lze bez dalšího snadno dále pracovat (blíže vizte např. <http://www.vlada.cz/assets/ppov/boj-s-korupci/otevrene-vladnuti/aktuality/Methodika-publikace-otevrenych-dat.pdf>).

IV. Zda se úprava jako celek shoduje se známou dobrou praxí, resp. zda se postupy, procesy a sankce v ní obsažené jeví přiměřené při srovnání se stávající legislativou.

V. Neopomenutelným vedlejším cílem je také systematický sběr dat o zjištěných korupčních rizicích v dané oblasti, které může předkladatel zpětně využít v rámci zpracování map korupčních rizik.